

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1968

Lægerne erindres om:

Blanketter til dødsattester, ugelister o.l. anmeldelser, graviditetskort, journaler til profylaktiske undersøgelser af børn, m.v. rekvireres hos firmaet Johan Ullstad & Sønner, Kompagni-stræde 10, København K.

Tilfælde af tyfus og paratyfus

- - botulismus
- - meningitis cerebrospin. epid.
- - poliomyelitis ant. acuta
- - tetanus neonatorum
- - difteria
- - ornithosis (psittacosis)
- - vaccinationskomplikationer fra nervesystemets side
- - Hepatitis ac. infektiosa

anmeldes på gul blanket både til embedslægen og sundhedsstyrelsen.

Tilfælde af paradysenteri og scarlatina hos personer boende i en skolebygning ell. beskæftiget i levnedsmiddelvirksomhed

anmeldes på gul blanket til embedslægen.

Telefonisk anmeldes til embedslægen ophobede tilfælde af smitsomme sygdomme og levnedsmiddelforgiftninger, og ligeledes enkelttilfælde, som ved optræden i institutioner, levnedsmiddelvirksomheder m.m. skønnes at frembyde særlig fare for smittespredning.

De på gul blanket særligt anmeldte sygdomme skal også opføres på ugelisten, der for *hver* uge skal indsendes senest mandag, og det vil være formålstjenligt i disse tilfælde (således altid ved difteri og scarlatina) at anføre patientens navn og bopæl i rubrikken »Anmærkning«. Endvidere erindres om, at der ved anmeldelse af *syfilis* skal anføres i den særlige rubrik på ugelisten: køn, fødselsdato, forbogstav i efternavn samt journalnummer.

Tilfælde af tuberkulose (lunge- og extrapulm. tub.) anmeldes på de dertil udarbejdede blanketter. Blanketterne adresseres til *Tuberkulosestationen*.

For anmeldelser forsynet med *Postbesørges ufrankeret* betales portoen af embedslægen ved modtagelsen, i modsat fald beregner postvæsenet strafporto. Flere forsendelser kan sendes i ét omslag.

For dødsattesternes vedkommende erindres om, at afdødes *ægteskabelige stilling* altid skal anføres, og at under *stilling og næringsvej* betegnelser som »invalidepensionist«, »folkepensionist«, »rentier« o.l. bør suppleres med *oplysning om afdødes tidligere erhverv*.

Kommunalbestyrelserne erindres om:

at det påhviler embedslægerne at yde bistand i alle spørgsmål af sundhedsmæssig natur; herunder også bestemmelserne i de sociale love, for såvidt disse angår den offentlige sundhedspleje.

Sundhedskommissionerne erindres om:

pligten til at give embedslægen og politimesteren underretning om tid og sted for afholdelse af kommissionsmøde, i forbindelse med oplysning om dagsorden.

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1968

VED AMTSLÆGE L. FOLKE

AFSNITTET OM LUNGEKLINIKKERNES VIRKSOMHED
VED OVERLÆGE GEORG BINDSLEV

THISTED AMTS TIDENDES
BOGTRYKKERI

1969

Indholdsfortegnelse

	Side
I. <i>Topografi, demografi</i>	3
II. <i>Sygelighed og dødelighed</i>	10
Årssygelisten	6
Oversigt over dødsårsagerne	8
Kønssygdomme	6
III. <i>Sygebehandling. – Sygehusene</i>	14
Hjemmesygepleje m.m.	15
IV. <i>Særlige foranstaltninger mod sygdomme</i>	17
V. <i>Forebyggende helbreds kontrol</i>	18
Omsorg for svangre og fødende	18
Sundhedsplejerskernes virksomhed	19
Omsorg for børn i skolealderen	20
Omsorg for unge, gamle og kronisk syge	23
VI. <i>Offentlig hygiejne. – Sundhedskommissionerne</i>	25
Drikkevandsforsyning	26
Kontrol med næringsmidler	28
Bolighygiejne, idræt m.m.	30
Kloakering	32
VII. <i>Lovgivning vedr. medicinalpersoner m.m.</i>	33
VIII. <i>Embedslægenes virksomhed</i>	34
<i>Lungeklinikkernes virksomhed (ved overlæge, dr. med. Georg Bindslev</i>	35

I. Topografi, demografi og medicinalpersoner

Thisted Amtslægekreds er identisk med Thisted Amt, som har et areal på 1773,58 km² og en kystlinie på 521 km.

Den er delt i to lægekredse:

Thisted lægekreds omfatter Thisted købstad og følgende 37 landkommuner: Bedsted-Grurup, Boddum-Ydby, Fjerritslev, Hanstholm, Haring-Stagstrup, Hassing-Villerslev, Helligsø-Gettrup, Hillerslev-Kaastrup, Hjortdal, Hundborg-Jannerup, Hunstrup, Hurup, Hvidbjerg-Lyngs, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg, Jegindø, Kettrup-Gøttrup, Nors-Tved, Nørhaa, Sennels, Sjørring-Thorsted, Skinnerup, Skjoldborg-Kallerup, Skyum-Hørdum, Snedsted, Søndbjerg-Odby, Sønderhaa-Hørsted, Thisted Landsogn, Thorup-Klim, Tilsted, Tømmerby-Lild, Vang-Tvorup, V.-Ø. Vandet, Vestervig-Agger, Visby-Heltborg, Vust, Øsløs-Vesløs-Arup, Østerild.

Morsø lægekreds omfatter øen Mors (areal 363,2 km²) med Nykøbing M. købstad og følgende 14 landkommuner: Alsted-Bjergby, Dragstrup-Skallerup, Flade-Sdr. Draaby, Frøslev-Møllerup, Galtrup-Ø. Jølby, Karby-Hvidbjerg-Redsted, Ljørslev-Ørding, Lødderup-Elsø, Sejerslev-Ejerslev-Jordsby, Solbjerg-Sundby, Tæbring-Outrup-Rakkeby, Tødsø-Erslev, Vejerslev-Blidstrup, Ø.-V. Assels.

Befolkningsstatistik

I tilslutning til de skematiske oplysninger i tabel 1 a og 1 b om folketallet og antallet af fødte og døde kan bemærkes, at *befolkningstætheden* for amtet som helhed (det gennemsnitlige antal beboere pr. km²) er 47. Tættest befolket er Mors med 71 beboere pr. km², medens befolkningstætheden i den øvrige del af amtet er meget vekslende og i gennemsnit kun 40 pr. km². *Folketallet* var i femårsperioden imellem folketællingerne i 1950 og 1955 svagt stigende, gennemsnitligt med 110 personer årligt. Imellem folketællingerne i 1955 og 1960 er det faldet med 1748 og fra 1960 til 1965 med 1685 personer. Fra 1955 til 1965 er folketallet således faldet med 343 personer i årligt gennemsnit.

Det er landkommunerne såvel på Mors som i størstedelen af V. Hanherred og Thy, der viser nedgang i folketallet, medens Thisted og Nykøbing Mors i de senere år har holdt deres folketal, og Hanstholm viser fremgang. Amtets fødselsoverskud har i tiårsperioden 1955–1965 andraget knap 550 årligt. Lægges hertil den nævnte årlige nedgang i folketallet på 343 personer, kan det anslås, at der årligt er sket en fraflytning fra Thisted Amt af ca. 850 af dets beboere = ca. 1 %. Efter 1965 har tilbagegangen i folketal dog været knap så stor som i årene før 1965.

Da det fortrinsvis er de yngre aldersklasser, der flytter fra egnen, fødes der knap så mange børn som gennemsnitlig i hele landet. De ældre bliver boende, og dødeligheden ligger derfor lidt højere end gennemsnitligt.

Fødselsoverskuddet (forskellen mellem antallet af fødte og døde) kommer herved til at ligge 1,4 promille lavere end i landet som helhed.

Tallene fremgår af tabel 1 a og 1 b. Antallet af levendefødte, dødfødte og døde er korrigeret efter hjemstedet.

Bemærkelsesværdig er nedgangen i fødslerne antal. Dette fænomen, som kendes fra alle dele af landet, skyldes anticonceptionens stigende udbredelse. I 1968 var nedgangen noget mindre end i 1967.

Tabel 1 a **Befolkningsstatistik** *Absolutte tal*

	Folketal			Levendefødte		Dødfødte		Døde		Heraf døde u. 1 år	
	efter tælling 1965	beregnet pr. 1/7 1968	1967	1968	1967	1968	1967	1968	1967	1968	1967
<i>Thisted lægekreds</i>											
1. Thisted by	8764	8848	8786	118	141	1		104	106	3	3
2. Landkommuner	48700	48513	48616	737	775	6	11	479	478	13	12
<i>Morsø lægekreds:</i>											
1. Nykøbing M. by ..	9127	8907	8968	110	129		4	110	116	2	2
2. Landkommuner	16679	16465	16646	243	233	5	5	167	157	6	3
Samtlige byer	17891	17755	17754	228	270	1	4	214	222	5	5
Samtlige landkomm. ..	65379	64978	65262	980	1008	11	16	646	635	19	15
<i>Amtslægekredsen ialt</i> ..	83270	82733	83016	1208	1278	12	20	860	857	24	20

Tabel 1 b **Befolkningsstatistik** *Forholdstal*

	Levendefødte pr. 1000 indbyggere		Dødfødte pr. 1000 født		Døde pr. 1000 indbyggere		Heraf døde u. 1 år pr. 1000 levendefødte		Fødselsoversk. pr. 1000 indbyggere	
	1968	1967	1968	1967	1968	1967	1968	1967	1968	1967
<i>Amtslægekredsen ialt</i>	14,6	15,4	9,9	15,7	10,4	10,3	20	16	4,2	5,1

Medicinalpersoner

Thisted amtslægekreds og Thisted lægekreds: Amtslæge Leif Folke, Skovgade 20, Thisted. Ansat 1. december 1937.

Morsø lægekreds: Kredslæge Aksel Stigaard, Grønnegade 1, Nykøbing M. Ansat 1. februar 1945.

Læge Jens M. Thygesen ansattes som ass. overlæge ved medicinsk afdeling, Nykøbing M. Sygehus.

Øjenlæge Preben Kristensen ansattes som overlæge ved Thisted Central-sygehus.

Læge Ib Lyngbye nedsatte sig som praktiserende læge i Hanstholm.

Læge Ellen Langgaard ansattes som skolelæge i I distrikt.

Læge A. Riiger Jørgensen ansattes som skolelæge på Mors (Nykøbing M. samt sognekommunerne).

		1968	1967
1. Læger	Amtslæge	1	1
	Kredslæge	1	1
	almindeligt praktiserende læger	31	30
	praktiserende speciallæger	1	1
	overordnede sygehuslæger	19	17
	læger med anden civil lægevirksomhed	4	4
		57	54
	heraf { distribuerende læger	2	2
	visiterende læger	1	1
	skolelæger	6	6
2. Selvstændigt praktiserende tandlæger		16	16
3. Apotekere		11	11
4. Hospitalsapotekere		0	0
5. Jordemødre		14	14
6. Sundheds- plejersker	Spædbørnsshpl.	2	2
	Skoleshpl.	1	1
	Shpl. med kombineret ordning	0	0
	Ledende sundhedsplejersker	0	0
7. Tuberkulosestationssygeplejersker		2	2

Årssygelisten 1968 - efter måneder

Tabel 3

Sygdoms nr.	Sygdommens navn	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Ialt
1.	Tyfus													
2.	Paratyfus													
3.	Difteri													
4.	Meningitis, bacillær			2					1				1	
5.	Meningitis, andre former					1					1			
6.	Stivkrampe, børn under 1 md.													
7.	Stivkrampe, pers. over 1 md.								1	1		1		
8.	Børnelammelse													
9.	Hjernebetændelse, primær					1								
10.	Hjernebetændelse, sekundær					2			1					
11.	Ornitosis	1	1											
12.	Malaria													
13.	Akut mavetarmbetændelse	59	29	18	65	65	53	118	92	91	62	49	46	74
14.	Skarlagensfeber	5	6	19	28	29	6	6	4	11	8	20	21	16
15.	Halsbetændelse	266	236	229	274	236	162	264	199	229	306	260	266	292
16.	Rosen	3	5	10	5	7	8	12	7	5	9	9	10	9
17.	Kighoste, børn u. 6 mdr.													
18.	Kighoste, pers. o. 6 mdr.	2		5	2			3						1
19.	Mæslinger	316	120	55	55	26	2	1	2	1			12	59
20.	Røde hunde	19	12	4	26	15	18	3	4	3	12		13	12
21.	Skålkopper	50	53	51	51	41	10	5	4	37	10	10	14	33
22.	Fåresyge	25	36	31	45	15	13	10	8	16	22	20	22	26
23.	Smitsom gulsot	2			1					1	1			
24.	Monocyt-angina		1	5		3	1	6	10	2	4	6	5	4
25.	Vertigo epidemica	12	14	22	11	19	7	6	9	1	24	9	10	14
26.	Gigtfeber					1		2		3	1			
27.	Febril forkølelse	311	278	320	204	318	171	209	137	134	337	301	411	313
28.	Influenza	847	698	360	384	277	109	135	113	173	197	205	326	382
29.	Lungebetændelse	101	53	56	66	48	45	23	27	46	38	37	57	59
30.	Akut bronkitis	251	188	180	144	152	135	134	87	112	153	209	291	203
31.	Blæreudslæt hos nyfødte											1		
32.	Fnat	2	3	1	5	9		1		2	2	2	7	3
Tilsammen ..		2272	1733	1368	1366	1265	740	938	706	868	1187	1139	1512	1509
90.	Syfilis, medfødt													
92.	Syfilis, friske tilfælde										1			
94.	Gonorré				2	4	4	6	6	5	7	4	4	4
96.	Veneriske sår													
98.	Lymfogranuloma								1					

KVINDER

[illegible]

Tabel 4 a

Dødsfald efter hjemsted og alder 1968

Dødsårsag	Bykommuner									
	Under 28 dage		1-4 år		5-14 år		15-24 år		25-44 år	
	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.
1. Lungetuberkulose										
17. Andre infektionssygdomme										
18. Ondart. svulster, også i det bloddann. og lymf. system										
19. Godartede og uspecifiserede svulster										
20. Sukkersyge										
21. Blodmangel										
22. Karsygdomme i centralnervesystemet										
25. Hjertesygdomme, kroniske, reumatiske										
26. Hjertesygdomme, arteriosclerotiske og degenerative										
27. Hjertesygdomme, andre										
28. Hjertesygdomme med blodtryksforhøjelse										
29. Forhøjet blodtryk uden hjertesygdomme										
31. Lungebetændelse										
32. Bronchitis										
33. Mavesår og sår på tolvfingertarmen										
35. Tarmslyng og brok										
36. Tyndtarms- og tyktarmskatarrh o.lign. (undtagen spædbørnsdiarré)										
37. Skrumpelever										
38. Nyrebetændelse og -degeneration										
39. Forstørrelse af blærehalskirtlen										
41. Medfødte misdannelser	2	1	1							
42. Fødselslæsioner, skindød, ufuldst. lungeudf. h. nyfødte	1									
44. Andre sygdomme hos nyfødte										
45. Alderdomssvaghed, dårligt defin. og ukendte sygd.										
46. Alle andre sygdomme			1							
E 47. Motorkøretøjsulykker					2					
E 48. Andre ulykkestilfælde										
E 49. Selvmord						1				
E 50. Drab										
Ialt...	2	2	1	1	2	1	1	18	23	96
N 47. Kvæstelser o.lign.										
N 49. Forgiftninger					2					
N 50. Alle andre skader						1		1	1	

Antal dødfødte: drenge 0, piger 1.

Dødsfald efter hjemsted og alder 1968

[illegible]

Antal dødfødte: drenge 8, piger 3.

II. Sygelighed og dødelighed

Infektionssygdomme

	1968	1967	1966	1965	1964	1963	1962
Amtslægekredsen	15094	12572	13353	16200	13639	12699	13300

Den relative sygelighed (forholdet mellem antallet af anmeldte sygdoms-tilfælde og folketallet) har været:

	1968	1967	1966	1965	1964	1963	1962
Amtslægekredsen ..	18,2 ‰	15,1 ‰	16,1 ‰	19,4 ‰	16,3 ‰	15,1 ‰	15,8 ‰

Årets forholdsvis høje sygelighed skyldes mange tilfælde i vintermånederne af febrile forkølelssygdomme med bronkitis og lungebetændelse. Smitsom gulsot og giftfeber anmeldtes kun med nogle få tilfælde.

Tyfus: Ingen tilfælde. På Mors optrådte i 1918 en alvorlig tyfusepidemi med henved 300 tilfælde. Siden forekom der tilfælde af sygdommen næsten hvert år indtil 1950, hvor man fandt en bacilbærer, der siden har været under kontrol.

Paratyfus: Ingen tilfælde og ingen bacilbærere.

Børnelammelse: Ingen tilfælde siden 1961.

Difteri er ikke forekommet siden 1947.

Svingefeber (kalvekastningsfeber) er ikke forekommet de sidste 15 år.

Tabel 7 **Anmeldte tilfælde af kønssygdomme**

	Gonorré				Erhvervet syfilis			
	1968	1967	1966	1965	1968	1967	1966	1965
Amtslægekredsen	42	20	13	32	1	3	2	2

Kønssygdomme forekommer stadig forholdsvis sjældent her på egnen. Der var dog flere gonorré-tilfælde end sædvanligt, bl. a. hos unge under 16 år.

Kønssygdomme behandles som regel af embedslægerne og den visiterende læge for offentlig regning, – jfr. tabel 8. Oplysning om smittekilder har kun i enkelte tilfælde voldt sådanne vanskeligheder, at det var nødvendigt at anmode politiet om bistand.

Tabel 8

De visiterende lægers virksomhed

Lægens bopæl	Antal behandlede patienter med				Observationer	
	Gonorré		Syfilis		1968	1967
	1968	1967	1968	1967		
Thisted	17	9	2	3	13	22
Nykøbing	22	8	1	1	27	21
Fjerritslev	1	1	0	0	0	0
Amtslægekredsen	40	18	3	4	40	43

Tuberkulose

Angående *nye tilfælde af tuberkulose* og tuberkulosebekæmpelsen henvises til årsberetning for Thisted Amts lungeklinikker, side 35.

Dødsfald af tuberkulose forekom ikke i 1968.

Dødeligheden

var som tidligere nævnt 10,4 ‰.

Dødsårsagerne

fremgår af tabel 4.

**Dødsmåden for samtlige dødsfald, der har givet anledning
til lovmæssigt ligsyn**

Tabel 5

	1968	1967
<i>Ulykkestilfælde</i>		
Trafikulykker ved motorkøretøjer	14	17
Andre trafikulykker		1
Forgiftninger		
Nedstyrtning og fald	2	3
Maskinulykker		
Forbrænding og skoldning		
Ulykker ved skydevåben eller eksplosive stoffer		
Drukneulykker	3	16
Andre ulykker		1
<i>Selv mord</i>		
Forgiftninger med sovemidler	2	
Gasforgiftninger	1	
Andre forgiftninger		
Hængning	6	8
Drukning	1	4
Selv mord med skydevåben eller eksplosive stoffer		
Selv mord på anden måde	1	
<i>Mord og drab</i>		
<i>Naturlig død</i>	19	15
<i>Ukendt døds måde</i>	3	

**Uddrag af sygehusenes skematiske beretninger for regnskabsåret
1967-68**

Tabel 9

	Antal senge- plad- ser	Belægning					Udgift pr. sygedag kr.	Ambul. virksomh.		Antal af					
		1/4 1967	Ind- lagte	Ud- skrev- ne	Døde	31/3 1968		Samlet antal syge- dage	Daglig gennem- snits- belæg- ning	Antal patient- ter	Antal konsul- tationer	Læger	Autorise- rede syge- plejersker	Syge- pleje- elever	
Medicinsk-kirurgiske sygehuse															
Thisted Centralsygehus	191	163	5655	5482	165	171	61028	167	228,40	1139	3252	119			
Medicinsk afdeling	90	70	1868	1748	117	73	26001	71				5	74	28	
Kirurgisk afdeling 2)	86	82	3015	2965	48	84	30653	84		1139	3252	9			
Øre-, næse- og halsafdeling	15	11	772	769		14	4374	12				1			
Fjerritslev Amtssygehus	30	29	217	203	16	27	9531	26	90,41			1	6		
Nykøbing M. Amts- og bysygehus ..	120	99	2422	2311	100	110	35434	96	206,93	2115	119				
Medicinsk afdeling	45	35	876	818	55	38	13715	37		2115	}	8	55	18	
Kirurgisk afdeling	75	64	1546	1493	45	72	21719	59							
Koldby Amtssygehus	21	15	342	323	18	16	5663	15	107,11			1	3		
Vestervig Amtssygehus	28	19	446	423	25	17	6423	18	116,77			1	8		
Hvidbjerg Amtssygehus	13	8	267	253	8	14	3669	10	102,92	257		1	3		
Amtslægekredsen ialt	403	333	9349	8995	332	355	121748	332				32	149	46	

¹⁾ Incl. læger på undersøgelses- og behandlingsafdelinger
²⁾ Herunder øjenafdeling.

III. Sygebehandling

Sygehuse og andre helbredelsesinstitutioner

Sygehusenes belægningsforhold m.v. er belyst i tabel 9.

Centralsygehuset i Thisted omfatter foruden enkelte ældre bygninger en 40 år gammel hovedbygning og den i 1962 fuldførte behandlings- og sengefløj indeholdende badeafdeling, operationsafsnit, røntgenafdeling samt 3 etager med sygeafsnit à 30 senge. Under projektering er en fløj med 3 sengeafsnit for medicinske patienter, en psykiatrisk afdeling, centrallaboratorium samt kantine. I årets løb opførtes en kapel- og sektionsbygning.

Amts- og Bysygehuset i Nykøbing M., som toges i brug i 1962, rummer en kirurgisk afdeling med 75 og en medicinsk afdeling med 45 sengepladser samt alle nødvendige undersøgelses- og behandlingslokaler.

Ved *sygehusene i Fjerritslev, Koldby, Vestervig og Hvidbjerg* er der ikke sket ændringer i årets løb. Man påbegyndte opførelsen af en tilbygning med køkken og behandlingsafsnit ved Fjerritslev sygehus, som vil blive opretholdt som efterbehandlingssygehus med 24 sengepladser overvejende for medicinske patienter samt til normale fødsler. Projektet omfatter tillige et plejehjem med 54 pladser.

I en del af det gamle sygehus i *Nykøbing M.* indrettedes i 1962 et *plejehjem* med 41 pladser. Institutionen var midlertidig, idet et nyt plejehjem med 53 pladser beliggende på det nye sygehus' terræn blev taget i brug i 1967.

Ved »*Midtthy Plejehjem*« i *Bedsted* opførtes lokaler til beskæftigelsesterapi, der påbegyndtes i årets løb. Moderniseringen af hovedbygningen fortsattes.

Plejehjemmet »Solgården« i Hundborg blev taget i brug i 1967. På initiativ af forstander Evald Sloth og hustru er her opført et i alle henseender tidssvarende plejehjem, der har plads til 40 beboere og drives som en selvejende institution. Projektet blev en udvidelse af plejehjemmet med lokaler for et omsorgscenter og opførelse af en halv snes pensionistlejligheder.

Johnsens Rekreationshjem i Thisted gennemgik i 1965 en gennemgribende istandsættelse og modernisering og har nu 12 veludstyrede eneværelser og 3 to-sengsstuer. Det har været fuldt belagt. Halvdelen af rekonvalescenterne modtoges efter sygehusophold, medens den anden halvdel var henvist af praktiserende læger. En fjerdedel var hjemmehørende i Thisted amt, resten i andre amter.

Oversigt over hjemmesygeplejen i Thisted Amt i 1968

	Folke- tal	Patienter ialt	Besøg ialt	Heraf barselp.	Besøg til barselp.
I KØBSTÆDER					
<i>Thisted</i>	8848				
Østlige distrikt		178	3213		
Midterste distrikt		213	5374		
Vestlige distrikt		234	5849		
Barselpleje		22	276	22	276
		647	14712	22	276
<i>Nykøbing M.</i>	8907				
Nordlige distrikt		162	4630	7	76
Midterste distrikt		283	4427	9	93
Sydlig distrikt		221	4783	10	96
		666	13840	26	265
II LANDKOMMUNER					
<i>A. Thisted lægekreds</i>					
1. Fjerritslev og Hjortdal	3248	134	4370	15	155
2. Ketrup-Gøttrup og Aggersborg	2206	159	5105	14	161
3. Thorup-Klim og Vust	1752	108	2861	7	62
4. Tømmerby-Lild og Øsløs-Vesløs-Arup	3091	249	3057	16	129
5. Hunstrup, Østerild og Hjørdemaal	1520	150	4037	8	71
6. Hillerslev-Kaastup og Sennels	2196	152	2213	8	76
7. Nors-Tved	1482	212	3834	17	182
8. Hanstholm og V.-Ø. Vandet	3684	¹⁾ 571 ²⁾ 192	¹⁾ 6484 ²⁾ 2849	24 14	247 200
9. Thisted Landsogn, Skinnerup og Tilsted ...	3436	167	4061	10	129
10. Sjørring-Thorsted og Vang	2180	159	2754	18	153
11. Hundborg-Jannerup	1964	142	3347	22	238
12. Harring-Stagstrup og Skjoldborg-Kallerup.	2312	154	2705	18	167
13. Snedsted	1995	326	2708	10	80
14. Nørhaa	618	110	1654	4	47
15. Skyum-Hørdum og Sønderhaa-Hørsted ...	2291	335	3320	19	160
16. Hassing-Villerslev og Visby-Heltborg	1506	109	2766	6	64
17. Bedsted-Grurup	1917	168	4690	15	160
18. Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg	754	84	1099	10	99
19. Hurup	2532	236	4804	15	128
20. Boddum-Ydby og Helligsø-Gettrup	2065	151	2926	13	154
21. Vestervig-Agger	2554	82	2212	13	137
22. Hvidbjerg-Lyngs og Søndbjerg-Odby	3486	342	7547	18	108
23. Jegindø	652	99	1731	2	24
II A tilsammen	49441	4591	83134	316	3131
<i>B. Morsø lægekreds</i>					
1. Tødsø-Erslev	1534	110	2089	4	40
2. Sejerslev-Ejerslev-Jordsby	1564	257	5641	8	76
3. Alsted-Bjergby, Flade-Sdr. Draaby, Gal- trup-Ø. Jølby, Dragstrup-Skallerup og Sol- bjerg-Sundby	4506	¹⁾ 285 ²⁾ 179	4166 3518	15 7	116 56
4. Karby-Hvidbjerg-Redsted	2369	¹⁾ 165 ²⁾ 162	3922 2589	10 10	107 105
5. Ø.-V. Assels og Ljørslev-Ørding	2169	451	4968	19	224
6. Tæbring-Outtrup-Rakkeby og Frøslev- Møllerup	1809	178	2527	11	84
7. Lødderup-Elsø og Vejerslev-Blidstrup	2514	202	3127	15	109
II B tilsammen	16465	1989	32547	99	917
Købstæder tilsammen	17755	1313	28552	48	541
Landkommuner tilsammen	65906	6580	115681	415	4048
<i>Ialt</i>	83661	7893	144233	463	4589

Hjemmesygepleje

Lov om hjemmesygepleje af 29. marts 1957 gav i 1959 anledning til en revision af hjemmesygeplejeordningen, men ikke til større ændringer, idet hjemmesygeplejen næsten overalt var velordnet og fungerede godt.

Købstæderne indførte kommunale ordninger administreret af socialudvalget. I Thisted findes 3 hjemmesygeplejersker og 3 afløsere. I Nykøbing er der ligeledes 3 sygeplejersker og 3 afløsere.

47 af amtets 51 landkommuner har indført en for alle vederlagsfri ordning, der administreres af sognerådet. I de øvrige kommuner varetages administrationen af den stedlige sygeplejeforening. Nogle af kommunerne har slået sig sammen, således at der ialt findes 30 distrikter med 33 sygeplejersker. Disse er alle autoriserede sygeplejersker, og det samme gælder for deres afløsere med undtagelse af to sygeplejersker, hvor Sundhedsstyrelsen har dispenseret fra reglen. I enkelte, små distrikter har sygeplejerskerne fungeret som afløsere for hinanden, men i de øvrige har man en anden sygeplejerske til afløsning i ferier og på fridage. Sygeplejerskerne og deres afløsere har alle gennemgået den årlige undersøgelse på tuberkulosestationen med tilfredsstillende resultat.

I omstående skema bringes en oversigt over hjemmesygeplejerskernes virksomhed. Kommunegrænser og tradition har som venteligt givet visse skævheder i arbejdets omfang.

For Morsø lægekreds' vedkommende har kredslegen fundet, at antallet af besøg pr. patient varierer fra 11 til 29 besøg årligt. For de ældres vedkommende, aldersgruppen over 65 år, som har et stort behov for sygeplejerskens besøg, varierer de fra 12 til 47 besøg årligt pr. patient. Tendensen er dog gået i retning af nok så stor ensartethed, hvilket også hænger sammen med udbygningen af alderdoms- og plejehjem i landkommunerne.

Embedslægerne afholdt et møde med hjemmesygeplejerskerne, hvor kredslege Stigaard gennemgik Sundhedsstyrelsens instruks vedrørende behandling af akut, allergisk chock med injektion af adrenalin. Man fik forevist det nyopførte plejehjem »Solgården« i Hundborg, hvor forstander Sloth talte om: »Hvorledes lettes overgangen fra egen bolig til institution?« og overlæge Aagaard Poulsen, Nykøbing M., gav en oversigt over: »Sygdomme hos gamle plejepatienter«.

Husmoderafløsning

Husmoderafløsning benyttes meget i byerne. I Thisted havde man 13 og i Nykøbing 9 husmoderafløsere i arbejde. I landkommunerne fungerer husmoderafløsningen også godt adskillige steder.

Hjemmehjælp til pensionister

ydes efter behov op til 6 timer ugentlig, fordelt på 2 til 3 dage. I 1968 havde Thisted 35 og Nykøbing M. 24 hjemmehjælpersker igang.

Hjemmehjælp skulle efter reglerne være indført i alle sognekommuner pr. 1. april 1968 og er det vel også. Der vides dog ikke noget om, i hvilket omfang adgangen til hjemmehjælp benyttes på landet.

IV. Særlige foranstaltninger mod sygdomme

Lungeklinikkernes virksomhed

omtales i særskilt afsnit, side 35.

Vaccinationer

Koppevaccination udførtes af embedslægerne på 243 børn i byerne og 831 børn på landet. De praktiserende læger koppevaccinerede 218 børn og revaccinerede 185 personer. 6 børn blev fritaget for koppevaccination. Af skolelægenes beretninger fremgår det, at 2 ‰ af børnene ikke er vaccineret mod koppe.

Calmettevaccination udførtes af enkelte af de praktiserende læger (på 9 børn) og i betydelig omfang af lungeklinikken (se side 39).

Difteri-, stivkrampe- og kighoste vaccination foretages med blandingsvaccine af de praktiserende læger og som regel i forbindelse med helbredsundersøgelserne af småbørn under 7 år. I byerne, hvor de fleste børn kommer regelmæssigt til disse undersøgelser, er vaccinationen ret godt gennemført, men på landet kniber det en del. I Thisted fandt skolelægen, at 2 ‰ og på landet 9 ‰ af børnene ikke havde fået gennemført denne vigtige vaccination.

Mod stivkrampe alene vaccineredes 850 personer (1967: 470).

Polio vaccination gives af lægerne i tilslutning til helbredsundersøgelserne af småbørn. Skolelægerne fandt, at 8 ‰ af skolebørnene ikke havde fået alle 4 indsprøjtninger mod polio og påmindede forældrene om betydningen af at få det gjort.

Der var god tilslutning til vaccinationen af småbørn med poliovaccine i dråbeform givet på sukker.

Vaccination mod andre sygdomme (tyfus, paratyfus, pest, kolera m.v.) er foretaget i en del tilfælde på folk, der skulle rejse udenlands.

Karantæneforanstaltninger

Karantænekommissionerne har ikke været i funktion i 1968.

Rottebekæmpelse

foretages systematisk i byerne og med vekslende interesse og held i landkommunerne, hvor særligt den bygningsmæssige rottesikring af landejendomme er vanskelig og ofte forsømmes.

Desinfektion

for offentlig regning udførtes ikke i 1968.

V. Forebyggende helbreds kontrol o. lign.

Omsorg for svangre og fødende

Under *mødrehjælpsinstitutionen* for Aalborg, Hjørring og Thisted amter oprettedes i 1957 et filialkontor i Thisted. Institutionens formål er at give gravide kvinder og mødre og familier med små børn personlig, social og juridisk bistand, råd og vejledning, derunder om den hjælp af økonomisk og lægelig art, der under svangerskabet og efter fødslen står til rådighed for dem selv eller til hjælp ved forsørgelsen af barnet.

Det samlede antal henvendelser til filialkontoret ligger omkring 1000 årligt.

Mødrehjælpsinstitutionen medvirker i overensstemmelse med lov af 23. juni 1956 om foranstaltninger i anledning af svangerskab m.v. til undersøgelse og afgørelse af, om betingelserne for svangerskabsafbrydelse foreligger.

Læger og jordemødre har i henhold til lov af 8. juni 1966 om svangerskabs-hygienje pligt til omgående at henvise patienter, der som grundlag for ønske om svangerskabsafbrydelse anfører personlige, sociale eller økonomiske vanskeligheder, til mødrehjælpen.

I de sidste 3 år har ca. 75 kvinder årligt henvendt sig med ønske om svangerskabsafbrydelse. Hos omkring halvdelen af dem fandt samrådet indikation herfor. Man har over for de kvinder, der har fået afslag på deres ønske eller selv er frafaldet ønsket om svangerskabsafbrydelse, søgt at sætte ind med økonomisk og personlig hjælp.

Fødehjem og fødeklinikker findes ikke, men i amtets 4 »små sygehuse« foregår en del fødsler, fortrinsvis normalt forløbende. I Nykøbing sygehus og på central-sygehuset i Thisted modtages fødende såvel med komplikationer som til normal fødsel.

Antallet af fødsler i sygehusene er stærkt stigende og er fordoblet i løbet af de sidste 5 år. I år fødtes 783 børn i sygehusene = 62 % af samtlige fødsler (1967: 57 %, 1966: 44 %, 1965: 38 %, 1964: 32 %, 1963: 30 %, 1962: 27 %, 1961: 23 %, 1960: 22 %, 1955: 17 %, 1952: 15 %).

Om fødslernes fordeling inden for amtets sygehuse fremgår følgende tal af sygehusenes skematiske årsberetninger fra 1. april 1967–31. marts 1968 (1968) og fra 1. april 1966–31. marts 1967 (1967). Antallet af fødsler med komplikationer og antallet af aborter er ligeledes anført.

	normale fødsler		fødsler med komplikationer		aborter		antal indlagte patienter ialt	
	1968	1967	1968	1967	1968	1967	1968	1967
Thisted, kir. afd.	316	336	64	66	100	93	2702	2456
Nykøbing M., kir. afd. ...	172	158	31	40	61	64	1408	1364
Fjerritslev	31	26	3	5	0	0	217	203
Koldby	22	16	4	9	5	9	327	357
Vestervig	54	54	11	13	9	15	405	428
Hvidbjerg	26	36	7	5	4	4	247	227

Tabel 6 Uddrag af jordemødrenes fødselsprotokoller

	1968	1967	1966	1965	1964
Antal fødende kvinder	1241	1303	1451	1387	1392
– fødte børn	1255	1314	1469	1405	1411
heraf } på sygehus eller klinik	783	748	645	542	462
} født uden for ægteskab	96	83	84	62	59
Fødselsvægt under 2500 gr.	68	64	81	73	71
Uregelmæssigheder ved fødsler, ialt	9	21	26	17	8
Fødsler fuldendt ved naturen	1210	1238	1397	1330	1345
– – – tang	8	20	15	20	21
– – – fremtrækning og vending ...	19	18	17	19	13
– – – kejsersnit	18	38	40	36	32
– – – skarpe instrumenter	0	0	0	0	0
Antal kvinder, der har fået bedøvelse	1161	1196	1313	1230	1278
– – – – – pituitrin eller lign. ...	161	125	171	164	235

Tabel 10 Sundhedsplejerskernes virksomhed

	Spædbørnsarbejde				Skole- børns ar- bejde	Undervisning			
	Antal fødsels- anm. modtaget	Hjem, der straks har nægtet modtagelse	Under tilsyn 31/12 1963	Samlet antal besøg		Børne- plejekurser afholdt		Andre af shpl. afh. kurser	
						k.	t.	k.	t.
Thisted	172	0	156	2629	+				
Nykøbing M.	111	0	105	1896					
Tilsted	36	0	31	497					
Tilsammen 1968	319	0	292	5023	+				
Tilsammen 1967	313	2	297	4811	+				

Sundhedsplejerskeordningen

(tabel 10) omfatter købstæderne Nykøbing M. og Thisted med Thisted landsogn hertil knyttet samt Tilsted kommune, der ansatte en spædbørnssundhedsplejerske fra nytår 1968. Der er ingen børneplejestationer.

Spørgsmålet om en sundhedsplejerskeordning også på landet er taget op til ny vurdering. På baggrund af forsøgsordningen med behovssundhedspleje i Ring-

købing amt er der betydelig interesse for sagen. De kommende kommunesammenlægninger vil forhåbentlig virke fremmende på den. Man har haft opslået en stilling som ledende amtssundhedsplejerske og 2 skolesundhedsplejerske stillinger, men under den herskende mangel på sundhedsplejersker meldte der sig ingen kvalificerede ansøgere.

Omsorg for mindre børn

Tilslutningen til de profylaktiske undersøgelser af børn i alderen 0-7 år er god i byerne, men noget mindre på landet.

Aas Børnehjem har plads til 36 børn i alderen 2-14 år. Det drejer sig i stigende grad om ret store børn med adfærdsvanskeligheder på grund af hjemlige forhold. I de fleste tilfælde enes forældre og børneværn om at lade barnet komme hjemmefra en tid.

Søndbjerg Børnehjem har ligeledes plads til 36 børn i alderen 2-14 år.

Dronning Louises Børnehave i Thisted opførtes i 1955 med plads til 60 børn. Trods betydelig overbelægning er der til stadighed en lang venteliste. – *Røde Kors* opførte i 1967 børnehaver med plads til 40 børn i *Thisted* og *Hurup*.

I Thisted startede Dansk Kvindesamfund en legestue for 20 småbørn i nogle meget beskedne lokaler.

I *Tilsted* indrettedes en privat halvdagsbørnehave med plads til 15 børn.

Nykøbing M. Børnehave oprettedes i 1945 med plads til 50 børn. Den er til stadighed fuldt belagt.

I Nykøbing findes desuden en privat børnehave med plads til 20 børn, hvoraf de fleste kun tilbringer den halve dag i børnehaven.

I de senere år, hvor flere og flere husmødre tager udearbejde, er behovet for børnehaver stærkt stigende. Det gælder både i byerne og på landet. Der opførtes dog ingen nye børnehaver i 1968, men man arbejdede med planer mange steder (Thisted, Thisted landsogn, Fjerritslev, Hanstholm, Bedsted, Vestervig og Hvidbjerg).

Omsorg for børn i skolealderen

Skolevæsenet i Thisted

Skolelæge, fru Else Kjær's beretning for skoleåret 1967-1968 indgår i den skematiske oversigt, tabel 13.

Skoletandpleje indførtes i 1940 og blev foretaget af byens tandlæger efter forældrenes valg. Denne ordning blev i 1965 afløst af kommunal skoletandpleje.

Specialundervisning påbegyndtes i 1942 for svagtbegavede og i 1946 for læseretarderede børn.

Skoleidrætten foregår på Stadion under udmærkede forhold. I sommermånederne drives skolebadning på det kommunale søbad.

Åndssvageforsorgens nye skole, Østermølleskolen i Thisted, indviedes i 1967.

Uddrag af skolelægeindberetninger for skoleåret 1967-68

Tabel 13

	Antal elever i sk. med fast læge- besøg mindst een gang om ugen <i>Købstæderne</i>			Antal elever i sk. uden fast lægebesøg <i>Landkommunerne</i>			Antal elever ialt		
	1. kls.	7. kls.	smtl.* kls.	1. kls.	7. kls.	smtl. kls.	1. kls.	7. kls.	smtl. kls.
1. Antal undersøgte elever	95	127	1711	1116	1196	9128	1211	1323	10839
5. Antal ikke koppevaccinerede	1		4	4	1	17	5	1	21
6. - - - difterivacc. 4. gang	3	2	39	81	116	807	84	118	846
7. - - - poliovacc. 4. gang	4	4	42	101	95	806	105	99	848
8. a) Antal tub. pos. efter tub. infektion		2	19	6	5	44	6	7	63
b) - - - calmettevacc. før skoleg. begyndelse	9	11	220	50	54	505	59	65	725
c) - - - calmettevacc. efter skoleg. begyndelse	80	113	1422	919	1058	7968	999	1171	9390
heraf i indeværende skoleår	80	1	96	919	47	1070	999	48	1166
9. a) Antal spontane invertorer, nyerkendt			1	1		1	1		2
b) - - elever med baciludskill., nyerkendt..									21
Antal elever med:									
10. Adipositas (efter klinisk skøn)		5	33	12	24	214	12	29	247
11. Hjertelidelser (klinisk sikre)	1		3	1	1	8	2	1	11
12. Asthma						2			2
Ialt			11	7	4	36	7	4	47
13. Epilepsi og epilept. ækvivalenter..			5	1	3	23	1	3	28
14. Pareser efter polio									
Ialt			1			1			2
16. Udtalte taleforstyrrelser som indi- cerer særlig foranstaltning	1		17	7	2	23	8	2	40
21. Diabetes						1			1
Ialt	1		2	3	3	14	4	3	16

*) Skolelægestillingen i Nykøbing M. var ubesat.

Den er en af de 33 »grønne skoler«, der som montagebyggeri opføres landet over. Man har herved på en hensigtsmæssig, menneskevenlig og smuk måde løst landsdelens behov for pædagogisk vejledning af evnesvage børn. Skolelæge: Fru Else Kjær.

Skolevæsenet i Nykøbing M.

Stillingen som skolelæge var ubesat i skoleåret 1967/68. Fra 1. august ansættes læge A. Riiger Jørgensen som skolelæge.

Skolevæsenet har lokaler beregnet til skoletandklinik, men en skoletandlæge er ikke ansat.

Specialundervisning påbegyndtes i 1954 og forestås af en skolepsykolog, der tillige virker i landsbyskolerne på Mors. Den i 1957 påbegyndte tunghøre- og taleundervisning omfatter nu 3 høreklasser og 3 taleklasser som center for elever fra Salling, Mors og andre dele af Thisted amt. Undervisning af svagtseende og bevægelseshæmmede elever er påbegyndt i de seneste år.

Åndssvageforsorgens eksternatskole i Nykøbing M. har med sine 24 elever til huse i en villa.

I Nykøbing opførtes »Morsø-Hallen« så nær ved Folkeskolen og Gymnasiet, at den kan benyttes til skolernes gymnastik- og idrætsundervisning.

I Nykøbing M. – såvel som i Thisted – påbegyndtes opførelse af en skole for elever i de nye bydele. Det må håbes, at dette ad åre kan føre til en aflastning af de alt for store, ældre skolekomplekser.

Skolevæsenet i landkommunerne

Skolevæsenet præges i de senere år af den stærkt stigende tilgang af elever i 8., 9. og 10. klasse og i realklasserne. Tre fjerdedele af eleverne fortsætter nu skolegangen ud over de pligtige 7 skoleår, hvilket har nødvendiggjort betydelige udvidelser af en række større skoler (bl. a. Hvidbjerg, Hurup, Thisted landsogn og Fjerritslev), hvori denne undervisning centraliseres.

Læge fru Ellen Langgaard og læge A. Riiger Jørgensen ansattes som skolelæger fra 1. august 1968. De er kommet i funktion på et tidspunkt, hvor skolelægerne tager mange nye opgaver op i et udvidet samarbejde med de praktiserende læger, lærerne og skolepsykologerne. I vinterens løb holdt disse interesserede parter en række orienterende møder.

Skolelægernes virksomhed er belyst i tabel 13. Tuberkulosekontrollen varetages af skolelægerne og lungeklinikken i forening.

Skolelægerne har i deres årsberetninger ofte dokumenteret, at de fleste skolebørns tænder er i en dårlig forfatning. Skolelæge Friis-Rasmussen fandt således, at ca. halvdelen af børnene i landkommunerne på Mors aldrig havde været hos tandlæge, og at $\frac{1}{3}$ af børnene kun yderst sjældent børster tænder. Også lærerne og mange andre har længe været klar over, at børnenes tænder er meget forsumte, – ikke mindst her i Nordjylland.

I foråret nedsatte skoledirektionen et udvalg vedrørende *skoletandpleje i Thisted amt* med amtslægen som formand. Udvalgets betænkning (februar 1969)

munder ud i et forslag om at få et *forebyggende* arbejde imod tandsygdommene, især caries, iværksat så hurtigt som muligt. I Holbæk amt har man fornylig – som det første amt i landet – startet et sådant profylakseprogram under ledelse af en amtsskoletandlæge. Han iværksætter en oplysende virksomhed i alle kredse (elever, forældre lærere og skolemyndigheder) og organiserer hold af tandplejeassistenter, der besøger skolerne en del gange i årets løb. Da en effektiv mundhygiejne har vist sig at være et af de bedste midler til at forebygge cariesangreb (»huller«) i tænderne, oplæres børnene i at børste tænder grundigt og rigtigt mindst to gange daglig. Der foretages tillige mundskylning med en opløsning af fluorsalte, idet fluor i høj grad øger tændernes modstandsevne mod cariesangreb.

En sådan forebyggende børnetandpleje vides fra udlandet at kunne modvirke cariesangreb i tænderne i betydelig grad. Udgiften hertil er ca. 25 kr. pr. barn om året. – Da en almindelig plombering koster mindst 32 kr., vil meget være vundet, – også økonomisk. De bevilgende myndigheder i Thisted og Viborg amter er nu gået ind for at starte den af udvalget foreslåede forebyggende skoletandpleje ved amternes sammenlægning i 1970.

Omsorg for børn og unge

I medfør af lov om børne- og ungdomsforsorg var følgende antal børn inddraget under forsorg: 1) Efter lovens § 27 (frivilligt tilsyn o. a. foranstaltninger): Thisted 17, Nykøbing M. 17. 2) § 28 (tilsyn m. v. mod forældrenes ønske): Thisted 6, Nykøbing M. 3 – Efter lovens § 79 havde Thisted 9 børn anbragt i familiepleje, Nykøbing M. 41.

Familievejledningen havde i Thisted kontakt med 11 familier med 28 børn. I Nykøbing M. havde man kontakt med 35 familier med 99 børn. Her har man et hold af sagkyndige til rådighed i vanskeligere tilfælde. I Thisted er man ikke nået så langt endnu. I landkommunerne har myndighederne ikke ønsket at få startet familievejledning. Så det har desværre måttet vente, – velsagtens til kommunesammenlægningen i 1970.

For unge i alderen 14–18 år findes fritidsklubber i købstæderne og godt halvdelen af sognekommunerne.

Til Børnerådgivningsklinikken i Aalborg, som ledes af børnepsykiateren, overlæge Bent Lange, og som dækker Aalborg, Hjørring og Thisted amter, henvises 2 børn fra Thisted amt i beretningsåret 1967/68. Man arbejder stadig med en lang venteliste og er tillige hæmmet af mangel på børnepsykiatriske hospitalspladser og plads i børneforsorgens institutioner.

Omsorg for gamle og kronisk syge

Thisted alderdomshjem har plads til 62 personer. Til de dårligste patienter findes indrettet 3 sygestuer med ialt 6 sengepladser, og man er desuden nødt til at benytte 4 to-sengsstuer til samme formål, idet henved halvdelen af beboerne i virkeligheden er plejepatienter.

Folkepensionistboliger findes med 24 lejligheder i en særskilt bygning samt 12

lejligheder i Andelsboligforeningens huse. I Krejbjergs Stiftelse bor 4 og i Håndværkerstiftelsen 10 personer.

Det under Socialministeriet oprettede alderdomshjem for flygtninge i Dragsbæk ved Thisted har efter en modernisering plads til 50 beboere i enestuer.

Nykøbing M. alderdomshjem har plads til 84 beboere. Bygningens gamle del trænger i høj grad til modernisering af toiletforholdene, badeværelser og skylle-rum. Man har installeret håndvaske på værelserne.

50 folke- og invalidepensionistlejligheder findes indrettet i nybygninger. I byen er der 7 private stiftelser med plads til ca. 75 personer.

Landkommunerne. I 31 af amtets 51 landkommuner findes alderdomshjem, hvoraf de fleste er opført eller udvidet og moderniseret efter krigen. I enkelte tilfælde har 2 eller 3 kommuner i fællesskab opført et aldersdomshjem, således at dette spørgsmål er løst for 37 landkommuners vedkommende. De nye alderdomshjem i Sennels og Vestervig har for en væsentlig del af beboerværelserne opnået plejehjemsstatus med hensyn til statsrefusion af driftsudgifterne.

Fra den 1. april indførtes *hjemmehjælp* til folke- og invalidepensionister, for at de kan blive i stand til at klare sig ude i samfundet så længe som muligt. For en del pensionister er det tillige et gode, når kommunerne opfører nogle små lejligheder med moderne bekvemmeligheder som pensionistboliger. 8 sådanne boliger opførtes i Thisted landsogn.

De nye plejehjem i Nykøbing M. og Hundborg, som toges i brug i fjor, opfylder deres formål på bedste måde. Men behovet for plejeboliger er langt fra dækket hermed, hvilket de lange ventelister viser. – I Fjerritslev påbegyndte man opførelse af et plejehjem i forbindelse med sygehuset, og projekteringen af et plejehjem i Thisted nærmede sig sin afslutning.

Amtspjejeudvalget koordinerer planlægningen og har i år bl. a. vurderet behovet for pleje- og alderdomshjem på Mors i anledning af nogle skitseprojekter.

Afvænningsforanstaltninger

Narkomani er forholdsvis sjælden i denne del af landet, og det har hidtil været muligt at gennemføre en ret nøje kontrol.

Da antabusbehandlingen af alkoholikere i sin tid kom frem, påbegyndtes dette arbejde af dertil nedsatte udvalg i Thisted og Nykøbing. I de senere år varetages behandlingen af alkoholikere som oftest af vedkommendes egen læge.

Erhvervshygiejne og arbejderbeskyttelse

Intet særligt.

VI. Offentlig hygiejne

Sundhedsvedtægter

Thisted. Sundhedsvedtægten er fra 1955. Kommissionen har i 8 møder behandlet 32 sager.

Nykøbing M. Sundhedsvedtægten er fra 1964. Kommissionen har i 6 møder behandlet 108 sager, heraf en del efterretningssager.

Landkommunerne. En fælles sundhedsvedtægt for sognekommunerne i Thisted amt trådte i kraft den 1. april 1966.

Sundhedskommissionernes virksomhed. Antallet og arten af de behandlede sager fremgår af tabellerne 11 a og 11 b. Af landkommunernes 51 sundhedskommissioner har 46 holdt møder eller på anden måde haft sager til behandling. 5 sundhedskommissioner viste således ikke livstegn i årets løb. Som helhed er kommissionernes virksomhed øget meget de senre år, specielt vedrørende levnedsmiddelkontrol, dagrenovation og de aktuelle spørgsmål om vandforsyning og spildevandsafløb i forbindelse med sommerhusbyggerier. På Mors har politimesteren og kredslægen udfoldet en betydelig aktivitet ved at bistå sundhedskommissionerne vedrørende sagerne reelle og formelle behandling.

Ved det årlige fællesmøde for sundhedskommissionerne i Thisted amt – det 22. i rækken – talte civilingeniør Jørgen Lauridsen, Sundhedsstyrelsen, om »Sund-

Tabel 11 a **Sundhedskommissionernes virksomhed i 1968.**

	By- kommuner	Landkommuner m. bymæssig bebyggelse m. over 2000 indbyggere	øvrige
1. Antal kommuner ialt	2	1	50
2. – kommuner uden sundhedsvedtægt			
3. – sundhedskomm., som har holdt møder	2		39
4. – sundhedskomm., som ikke har holdt møder, men behandlet sager		1	7
5. – aktive sundhedskommissioner (3 + 4)	2	1	46
6. – møder ialt	13		125
7. – behandlede sager ialt	140	6	407
8. – sundhedskommissioner, i hvis møder embeds- lægen har deltaget	2		20
9. – møder, hvortil embedslægen har været ind- varslet	14		42
10. – sundhedsvedtægter stadfæstet før 1934			
11. – – – 1934–47			
12. – – – 1948 ell. senere	2	1	50
13. – kommuner, som ikke har indsendt beretning ...			

hedskommissionernes arbejdsopgaver i dag« og stadsdyrlæge H. Leth Petersen, Thisted, om »Hvordan virker den nye lov om mælkekontrol?« De ca. 100 deltagere havde en udbytterig eftermiddag.

Tabel 11 b Sager behandlet af sundhedskommissionerne i 1968

Antal behandlede sager ang.	Bykommuner		Landkommuner	
	Thisted	Nykøbing	m. bymæss. bebygg. over 2000 indbygg.	øvrige
Udryddelse af skadedyr i beboelsesrum m. v.		1		
Føde- og plejehjem				1
Skoler, børnehaver m. v.	3	1		
Vandforsyning	3	13		46
Afløb for spildevand	3	9		129
Levnedsmidler	4	31		38
Mælkekontrol	3	10		38
Stalde, husdyrhold, møddinger m. v.				5
Bagerier, brødsalg og iskonditorier m. v.	1	7		5
Fisk, vildt, fjerkræ m. v.	2	7		12
Restaurationslokaler	1	6		3
Boliger		3	3	25
Soverum for lærlinge og medhjælpere				
Logihuse og svendehjem				
Sommerlejre (teltlejre), vandrehjem, beboelsesvogne o.l.				1
Svømmebassiner, badeanstalter og badestrande				4
Sundhedsfarlige virksomheder	2	2		15
W. C., latriner og pissoirer		1		2
Lossepladser				12
Renovationsudførsel		1		17
Pelsdyrfarme	1	4		21
Garager				
Barber- og frisørstuer				1
Kirkegårde				2
Andre forhold	10	12	3	29

Vandværker i Thisted amts landkommuner

Oversigt over vandanalyser i 1968

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal vandværker ialt	88	43	131
- - undersøgt	83	42	125
Antal vandværker med:			
Kimtal under 100	80	20	100
- mellem 100 og 1000	2	2	4
- over 1000	1	3	4
Totalt smeltet substrat		15	15
Coli-aerogenes	7	13	20
Escherichia coli	1	2	3

Drikkevandsforsyning

Thisted vandværk har 13 borerer af forskellig dybde (12–30 m). De månedlige bakteriologiske vandanalyser viste sig tilfredsstillende. Sagen om vandindvindingsret er endnu ikke afsluttet.

Nykøbing M. vandværk, som fik vandindvindingsret i 1952, har 16 ca. 30 m dybe borerer. Vandet iltes ved regnstyrt og passerer et filter af kvartsmateriale. De månedlige bakteriologiske vandanalyser var tilfredsstillende.

Landkommunerne. Der findes 131 vandværker, som i medfør af sundhedsvedtægten kontrolleres bakteriologisk og kemisk ved årlige vandanalyser. De anvender alle grundvand, og de fleste kan bruge råvandet, som det er. En del vandværker må ilte og filtrere vandet.

Embedslægerne har siden 1953 systematisk støttet sundhedskommissionerne i at få den hygiejniske kontrol gennemført overalt, hvilket også vandværkerne selv har vist sig interesseret i. Ved de rutinemæssige årlige undersøgelser viser det sig, at ca. en trediedel af vandværkernes vand er mindre tilfredsstillende eller direkte uegnet som drikkevand, jfr. ovenstående oversigt. – I tilfælde, hvor de rutinemæssige årlige vandanalyser viste forhøjede kintal eller indeholdt coli, er nye vandprøver blevet udtaget. I oversigten er den dårligste analyse anført. En del prøver synes forurenede ved dårlig prøvetageteknik, idet omprøver viste lave kintal.

I efteråret førte den rigelige nedbør til forurening af en del små vandværker (Ræhr, Koldby, Taabel, Hellerød og Tambohus), hvor man fandt colibakterier i vandet og måtte påbyde kogning i kortere eller længere tid, – til betydelig ulempe for forbrugerne. Istandsættelse eller anlæg af nye borerer blev foretaget så hurtigt som muligt. Dette kan hjælpe de små vandværker for en tid, men udviklingen går dog her i amtet som andetsteds i retning af rigtigt placerede vandværker til forsyning af store områder. – I Fjerritslev nedlagdes »Godthåbsvejs vandværk«, i Hanstholm kommune Nytorp vandværk og på Mors »Tødsø-syd vandværk«. De 3 små vandværker i Faarup har alle uegnet vand, hvorfor man overvejer at nedlægge dem og få vand fra Nykøbing M. vandværk. – Tømmerby-Lild sogneråd gik ind for at oprette et centralvandværk bl. a. til forsyning af sommerhusområderne. – »I/S Serup strand, Sunddraget og Odde-sund Nord vandværk« anlagde i Odby en boring til vandforsyning af den sydlige del af Thyholm.

Ved landvæsenskommissionskendelser er der i årets løb tillagt 7 vandværker vandindvindingsret. Ialt har nu 45 af de 131 vandværker i landkommunerne vandindvindingsret.

Mejeriernes brugsvand

er ligeledes underkastet årlig laboratoriekontrol ifølge sundhedsvedtægten.

Mejerier i Thisted amts landkommuner
Oversigt over vandanalyser i 1968

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal mejerier ialt	22	7	29
– undersøgt	22	7	29
Antal mejerier med:			
Kimtal under 100	21	7	28
– mellem 100 og 1000	1	0	1
– over 1000	0	0	0
Coli-aerogenes	0	1	1
Escherichia coli	0	0	0

Brøndene i landkommunerne

er ofte forurenede af primitive afløb for husspildevand eller fra stalde og møddinger. Men forholdene forbedres, efterhånden som man får anlagt borer. På opfordring har embedslægerne ladet undersøge vandprøver fra en del brønde og borer ved skoler, lejrpladser, hoteller og hos private.

Den nye lovgivning om mælkekontrol indeholder bestemmelser om årlig bakteriologisk undersøgelse af vandet i konsummælkleverandørernes brønde og private borer. Det har vist sig, at en del af dem ikke er hygiejnisk tilfredsstillende og kan være direkte sundhedsfarlige. Leverandørerne har vist sig meget interesseret i at få forholdene rettet.

Kontrol med næringsmidler

Epidemisk sygelighed er ikke forekommet blandt personalet i virksomheder, der er beskæftiget med fremstilling og distribuering af levnedsmidler.

A. Kødkontrol

I Thisted og Nykøbing M. varetages kødkontrollen af andelsslagteriernes dyrlæger.

Stadsdyrlægerne i Thisted og Nykøbing M. foretager sammen med politiet mindst 4 årlige eftersyn af slagter- og viktualieforretninger, hvis indretning og renholdelse næsten overalt var tilfredsstillende. På Thisted Kommunes Levnedsmiddellaboratorium foretages bakteriologiske undersøgelser af forretningernes varer, f. eks. medisterpølse, hakket kød, fars og salater.

Ifølge loven og bekendtgørelse af den 19. december 1964 om *dybfrosne levnedsmidler* pålagdes det sundhedskommissionerne at godkende salg af dybfrosne kødvarer m. v. i kolonialforretninger o. l. efter de derom fastsatte regler. I Thisted har 34 og i Nykøbing M. 17 forretninger en sådan godkendelse. De kød-

kontrollerende dyrlæger foretager nogle gange årligt eftersyn af forretningerne og dybfrostkonservatorerne og har i årets løb fundet en hel del fejl og overtrædelser af de gældende regler, såsom for høj temperatur, manglende eller defekt termometer, manglende alarmanordning i og utilstrækkelig afrimning af salgskonservatoren. I nogle tilfælde brugtes konservatoren ikke blot til opbevaring, men også til nedfrysning af kødvarer, hvilket er en ulovlig og risikabel fremgangsmåde i sundhedsmæssig henseende.

B. Mælkekontrol

I medfør af *lov om mælkekontrol* er alle mejerier, som efter den 1. oktober 1967 vil levere konsummælkprodukter, underkastet de ifølge loven udstedte regler for indretning og drift af mejeriernes konsummælkafdeling samt for dyrlægekontrol med de besætninger, som leverer mælk til konsum. Laboratoriekontrollen er samtidig gjort obligatorisk, også for producentmælken vedkommende (besætningerne).

Den udføres af Thisted Kommunes Levnedsmiddellaboratorium for al produktion af konsummælkprodukter i Thisted amt.

Den nye lovgivnings skærpede krav har ført med sig, at en del landmejerier har opgivet konsummælkproduktionen, der således er centraliseret i de mejerier,

Tabel 12 Mælkekontrol, byerne

	Thisted	Nykøbing M.
Antal mejerier	2	2
– mælkeudsalg	9	20
– vogne	6	10
Dagligt salg i liter af:		
Varmebehandlet sødmælk	6341	3945
Kærnemælk	1038	900
<i>Besætningskontrol:</i>		
Antal dyrlægeundersøgte køer pr. kvartal	2095	1082
– tilfælde af yverbetændelse	327	161
– – – bølidelser	5	5
– – – andre sygdomme	7	31
<i>Handelsmælken:</i>		
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
lavpasteuriseret mælk	2	0
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		
lavpasteuriseret mælk	2	0
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	4	0
<i>Spiseis:</i>		
Over 100.000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		

som har påtaget sig de investeringer, som er nødvendige for at opfylde lovens bestemmelser.

For byernes vedkommende findes visse oplysninger i tabel 12.

I deres beretninger for året 1968 oplyser stadsdyrlægerne i Thisted og Nykøbing M., at leverandørmælkenes bakteriologiske kvalitet er forbedret betydeligt og må betegnes som god. Også handelsmælken og fløden er nu gennemgående fuldt tilfredsstillende i bakteriologisk henseende. Holdbarhedsprøverne har vist bedre resultater end tidligere. For skummetmælkenes vedkommende er der dog stadig problemer, oplyser stadsdyrlægen i Thisted.

Stadsdyrlægerne har med tilfredshed noteret, at der ved undersøgelse af ca. 1400 prøver af leverandørmælk og 200 prøver af handelsmælk ikke fandtes penicillin i nogen af prøverne.

C. Diverse

Kontrol med østers. Vandet, som fra Klosterfjorden ved Nykøbing M. ledes ind i Limfjords-Østerskompagniets opbevaringsbassiner, klores ved tilsætning af luftformig klor i en koncentration på 3 milligram $\%$. Effekten i bassinvandet kontrolleres ved ugentlige bakteriologiske prøver udtaget af fiskerikontrollen efter regler foreskrevet af Sundhedsstyrelsen. Fra virksomhedens hoveddepot i København undersøges prøver af østers bakteriologisk af Statens Seruminstitut. Kompagniets arbejdere undersøges af kredslægen i Nykøbing med henblik på smitsomme tarmsygdomme (tyfus, paratyfus m.v.), der ikke er forekommet i beretningsåret.

Bolighygiejne, gader, anlæg m. v.

Thisted I de 29 år siden 1939 er der ialt opført ca. 1600 lejligheder i etageejendomme og villaer og nedlagt ca. 300 lejligheder. Da befolkningstilvæksten samtidig kun har været ca. 1000, betyder det en væsentlig forbedring af boligforholdene. I årene 1949–58 opførtes gennemsnitlig kun 26 lejligheder årligt, men i årene 1959 steg tallet til 80 lejligheder årligt, i 1964 til 131, i 1965 til 145, i 1966 til 99 og i 1967 til 117 lejligheder. Der er endnu nogen mangel på moderne lejligheder, og der findes stadig en mængde gamle huse med små, primitive og usunde lejligheder. I 1968 blev der nedrevet eller nedlagt 34 lejligheder, hvoraf de 30 var på 2 eller 3 værelser. Der opførtes 65 beboelseshuse med lige så mange lejligheder på 4 værelser eller derover. Den kommunale husvildforsorg ophørte for nogle år siden.

Nykøbing M. Byggeriet har været af lidt mindre omfang, idet der i 1951–58 gennemsnitlig opførtes 41 lejligheder og i 1959–63 gennemsnitlig 65 lejligheder årligt. I 1964 var tallet 101, i 1965 45, i 1966 44 og i 1967 52 lejligheder. I 1968 opførtes 29 beboelseshuse med 34 lejligheder, og der nedlagdes 15 lejligheder. Der findes stadig mange dårlige og overbefolkede huse i den gamle del af byen og mange lejligheder uden entré, uden spisekammer og i det hele taget

med yderst primitive køkkenforhold. Under kommunens boligforsorg var 39 familier med 100 voksne og 70 børn.

Begge byer har velindrettede offentlige legepladser.

For *landkommunernes* vedkommende kan man ikke tale om nogen egentlig boligmangel. Boligstandarden er yderst vekslende, idet der stadig findes mange gamle, dårligt byggede og fugtige beboelseshuse. Nedlæggelsen af landbrugsejendomme fører i disse år dog til, at en del dårlige huse ikke beboes mere eller omdannes til sommerboliger.

Der er i de senere år bygget godt hundrede nye sommerhuse årligt i Thisted amt.

Idræt, friluftsliv og badning

Idrætsforeningerne i Thisted og Nykøbing disponerer over tidssvarende stadionanlæg.

Nykøbing M. kommunale badestrand, »Østerstrand«, er Limfjordens bedste badestrand og er veludstyret med kabiner, toiletter og affaldskasser. Badevandets bakteriologiske forhold har vist sig tilfredsstillende. Kommunen ejer endvidere et mindre strandareal på sydsiden af Refshammer og har her anlagt en mindre lejrplads. Byens største, som er privat ejet, ligger ved »Østerstrand« og er særdeles velindrettet. Et større »svømmestadion« for skoler og ungdomsforeninger opførtes ved »Østerstrand«.

Thisted kommunale søbad er velindrettet, men vandet forurenes ofte slemt fra kloakløbene i havnen og øst for den, som ikke har rensningsanlæg, samt fra et hovedkloakudløb vest for byen. Dette modtager spildevandet fra byens vestlige del samt fra nabokommunerne Thisted landsogn og Tilsted og passerer et mekanisk rensningsanlæg.

Prøver af badevandet ved søbadet viste vekslende grader af forurening ved vestlig og ved østlig vind. Der blev ikke udstedt badeforbud.

De kommunale myndigheders opmærksomhed er henledt på forureningen af badevandet. Det synes dog endnu at have ret lange udsigter med at få rensat kloakvandet fra byens centrale og østlige dele, idet der først må foretages betydelige omlægninger af kloaksystemet.

Fra stranden ved byens campingplads bades der også en del. Vandprøver viste forurening stammende fra byens kloakker ved vestlig vind. Under de sjældnere østlige vinde var badevandet pænere.

Ingen af byerne har en offentlig varmtvandsbadeanstalt.

Lejrpladser. Ved årets udgang fandtes 24 godkendte lejrpladser i Thisted amt.

Ulemper forårsaget af lugt, røg, støv, støj o. l.

Vejmaterialefabrikken »Synopal«, som i 1961 opførtes i den østlige udkant af Thisted, gav atter i år anledning til klager fra bydelens beboere over nedfald af kalkstøv fra fabrikkens skorsten og sorteringsanlæg. Der blev i efteråret 1967

bygget et hus omkring dette anlæg, hvilket har mindsket støvgenerne noget for de nærmest boende. Sundhedskommissionen pålagde fabrikken at træffe foranstaltninger til fjernelse af det meget betydelige støvnedfald inden den 1. april 1969, – en frist, som fabrikken opnåede ved at indbringe sagen for indenrigsministeriet.

Kloakering

Thisted. To af byens kloakker har udløb i havnen, hvor vandet på dage med stillestående vand eller svag sydøstlig vind er stærkt forurenset.

Fra byens østlige og midterste dele føres urensset spildevand til udløb umiddelbart øst for havnen. Kloaknettet fra den vestlige del af byen føres sammen med kloakkerne i Thisted landsogn og Tilsted kommuner gennem et mekanisk rensesanlæg til udløb i Dragsbæk i byens vestlige udkant.

Nykøbing M. Byens største kloak, som modtager afløb fra to trediedele af byen, munder ud 1½ km nordøst for badestranden ved det såkaldte »Epidemihus« efter at have passeret et mekanisk rensningsanlæg. Byens øvrige kloakker er også forsynet med rensningsanlæg, som dog gennemgående er for småt dimensionerede og lidet effektive. Et mekanisk og biologisk rensningsanlæg for kloakkerne i den sydvestlige del af byen er under udførelse.

Landkommunerne. Ved landvæsenskommission behandledes sager om kloakprojekter i Redsted, Frøslev, Bjergby, Ørding og Agger.

I Thisted amt findes 30 kloakrensningsanlæg, hvoraf 4 med biologisk filter, som står under landbrugsministeriets kontrol 2 gange årligt. Der udtages prøver af deres tilløb hver halve time en dag igennem, og embedslægerne fører tilsyn hermed og bemærker forureningsgraden af det modtagende vandløb.

Dag- og natrenovation

Thisted. Natrenovation ophævedes for mange år siden, idet W. C.-installation blev obligatorisk.

Dagrenovation formales i et Dano-konverteringsanlæg. Skarnkasserne tømmes ugentlig, idet de ved kommunens foranstaltning køres til Dano-anlægget med låg og her udskiftes med kasser, som er spulet rene.

Nykøbing M. Dagrenovationen tømmes i en lukket bil, hvori indholdet formales og køres til byens losseplads. Anvendelse af latrintønder blev forbudt, og natrenovationskørslen ophørte i 1958.

Mange *landkommuner* har i årets løb indført papirsække til dagrenovation. Men lossepladserne giver ofte problemer og især bortskaffelsen af nutidens uhyre mængder papir og anden emballage.

I Hundborg og i Skinnerup opførtes de af »Jyllands Destruktionsteknik« fremstillede anlæg til forbrænding af dagrenovation. De betjener hver en kreds af landkommuner, der herved har fundet en meget billig metode til bortskaffelse

af dagrenovation. Der har ikke været klaget over sanitære ulemper ved de to anlæg.

Destruktionsanstalter

Intet særligt

Begravelsesvæsen

Intet særligt.

VII. Lovgivning vedrørende medicinalpersoner m.m.**Læger og andre medicinalpersoner**

Intet at bemærke.

Apotekervæsen

Intet at bemærke.

Forhandling af svangerskabsforebyggende midler

Intet at bemærke.

VIII. Embedslægernes virksomhed

Tabel 14

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	1968 ialt	1967 ialt
<i>A. Antal embedsmæssige eftersyn og møder m. m.</i>				
Eftersyn af institutioner, virksomheder og alm. sundhedsmæssige forhold	120	96	216	198
Eftersyn i anl. af epidemiske sygdomme				2
Sundhedskommissionsmøder	39	17	56	50
Landvæsenskommissionsmøder	11	17	28	19
Jordemoderkonferencer	1	1	2	3
Sundhedsplejerskekonferencer	2	12	14	14
Skolelægekonferencer	3		3	3
Andre møder og foredrag	61	8	69	63
<i>B. Retslig virksomhed.</i>				
1) Arrestlægevirksomhed:				
Antal arresthuse	1	1	2	2
– besøg ialt	29	12	41	39
– alm. lægeundersøg. af nyindsatte fanger	71	39	110	106
2) Anden retslig virksomhed:				
Antal lovmæssige (medicolegale) ligsyn	30	21	51	65
– lovmæssige (medicolegale) obduktioner..	2	2	4	7
– undersøgelser af personers sindstilstand	1	5	6	3
– andre retsmedicinske undersøgelser	5	4	9	3
– erklæringer om børns avlingstid	14	12	28	35

I tilslutning til ovenstående kan oplyses, at amtslægen sammen med den farmaceutiske visitator har eftersat samtlige apoteker og som helhed fundet forholdene tilfredsstillende.

I arresten i Thisted var 12 fanger under lægebehandling og i Nykøbing M. 11 fanger. Epidemiske sygdomme er ikke forekommet. 1 fange behandledes for gonorré, og 1 indlagdes for lungebetændelse.

Ved de ifølge fængselsvæsenets cirkulære af 28. marts 1952 anordnede almindelige lægeundersøgelser af nyindsatte fanger påvistes ikke sygdomme, som måtte behandles på sygehus eller ved indlæggelse på statshospital.

De hygiejniske forhold er i arresten i Nykøbing M. tilfredsstillende. Arresten i Thisted er 75 år gammel og helt igennem utidssvarende.

ÅRSBERETNING 1968

FOR

THISTED AMTS LUNGEKLINIKKER

VED
GEORG BINDSLEV
overlæge, dr. med.

NYKØBING MORS

Sygehuset; lungeklinikkens telefon: Nykøbing 72 14 15.

Konsultation: hver fredag kl. 10-12,

1. og 3. torsdag i hver måned kl. 15-16½.

Desuden:

hver mandag kl. 16-17

for *attestsøgende o. l.*, samt

eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m.v.

Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Nykøbing 72 08 10 eller 72 14 15.

THISTED

Centralsygehuset; lungeklinikkens telefon: Thisted 448.

Konsultation: hver mandag kl. 10½-12½,

hver onsdag kl. 15-16.

Desuden:

hver fredag kl. 16-17

for *attestsøgende o. l.*, samt

eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m.v.

Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Thisted 879 eller 448.

Lungeklinikkerne er lukkede: søn- og helligdage
grundlovsdag efter kl. 12
juleaftensdag
mellem jul og nytår

Lungeklinikkernes område er Thisted amtslægekreds, herunder købstæderne Nykøbing Mors og Thisted. (Samlet indbyggerantal 82332). Der holdes faste konsultationer i Nykøbing og Thisted, og indtil 1. april 1968 desuden i Vestervig og Fjerritslev.

Samlet antal fastaverterede	Nykøbing	Vestervig	Thisted	Fjerritslev	ialt
lægekonsultationsdage	73	3	99	3	178

Det samlede antal konsultationer i 1968 var 22884.

Antal konsultationer 1968

	Nykøbing	Thisted	Thisted amt tilsammen
Land	2153	6782	8935
By	1373	3878	5251
Rutineundersøgelse	3805	4893	8698
Ialt:	<u>7331</u>	<u>15553</u>	<u>22884</u>

I følgende oversigt indgår en og samme person kun én gang i kalenderårets løb.

Antal undersøgte personer

	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	871	2509	3380
Mænd, 15 år eller derover	1827	2379	4206
Kvinder, 15 år eller derover	1733	1981	3714
Ialt:	<u>4431</u>	<u>6869</u>	<u>11300</u>

Foranledningen til undersøgelsen af de 7920 voksne

	by	land	ialt
Tidligere konstateret tub. sygdom	72	176	248
symptomer	490	700	1190
tuberkuløst milieu	180	398	578
obligatorisk undersøgelse (rutineunders.)	2704	2931	5635
andre forhold	114	155	269

I 1968 er der fundet 18 tilfælde af anmeldelsespligtig tuberkulose i åndedrætsorganerne, heraf 15 nye tilfælde og 3 recidiver.

	Nye tilfælde			Recidiver		
	by	land	ialt	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	1	1	2	0	0	0
Mænd, 15 år eller derover ..	4	3	7	0	1	1
Kvinder, 15 år eller derover	2	4	6	0	2	2
Ialt:	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>15</u>	<u>0</u>	<u>3</u>	<u>3</u>

Af de 15 nye tilfælde var: 14 lungetuberkulose og 1 lungehindebetændelse.

Fordeles de 14 nye aktive tilfælde af lungetuberkulose efter de forhold, der har givet anledning til undersøgelsen, fås følgende skema:

Symptomer	5
tuberkuløst milieu	2
rutineundersøgelse	3
anden tub.	0
anden årsag	4

5 af de 14 nye tilfælde var konstateret andetsteds (på hospitalsafdelinger etc).

Patienter, der lider af diabetes eller ulcus ventriculi samt patienter under steroidbehandling, har en oversygelighed af tuberkulose, og ønskes derfor kontrolleret 2 gange om året.

Nye tilfælde af lungetuberkulose 1968

+ TB i expectorat	8
+ TB i ventrikelskyllevand	2
lukket aktiv lungetub.	4

Ialt: 14

4 ikke helbredte lungetuberkulosepatienter døde af anden årsag.

Heraf 2 med + TB i expectorat i dødsåret. 0 døde direkte af tuberkulose.

Alle 4 døde på hospital.

I 1968 er desuden fundet 3 nye tilfælde (og 0 recidiv) af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne, alle konstateret andetsteds. Tilfældene er medregnet i efterfølgende oversigt.

Andre lidelser hos de undersøgte

1 adenitis axillae	1 fracturae costae seqv.
1 adenitis colli	1 Herpes Zoster
1 adenitis tub. axillae	37 infiltratio pulmonis
1 aneurisma aortae	1 intumescencia intrathoracalis
2 asthma bronchiale	1 lymphomata hilarum
1 atelektasis lobus medius	1 morbus cordis
10 Boeck's Sarcoid	1 neoplasma malignum pleurae metastaticum
4 bronchiectasia	3 neoplasma malignum pulmonis
2 bronchitis	2 neoplasma malignum pulmonis metastaticum
7 bronchitis chronica	2 neoplasma malignum ventriculi
2 bronchopneumonia	1 ornithosis seqv.
2 Calmette-komplikationer	2 pleuritis calcificata
6 diabetes mellitus	4 pleuritidis seqv.
8 ectasia cordis	3 pleuropneumonia
6 ectasia aortae	1 pleuropneumoniae seqv.
3 emphysema pulmonum	44 pneumonia
1 empyema pleurae seqv.	44 pneumoniae seqv.
1 endometritis tub.	3 pneumothorax spontaneus
1 epididymitis tub.	1 scoliosis
7 erythema nodosum	1 Tietzes syndrom
1 fibrosis pulmonum	21 tub. pulm. vetus.
1 fractura costae	1 ulcus duodeni.

I de følgende 2 tabeller gives en oversigt over tuberkulosen i Thisted amt.

Tuberkuloseregister for Thisted amt

	Tub. pulm.	Anden tub.	Ialt
Patienter overført til 1968	58	13	71
Tilgået tuberkuloseregistret i 1968 (incl. recidiver)	3	0	3
Patienter, hvis sygdom er konstateret i 1968	14	4	18
Patienter, som er tilflyttet i 1968	1	0	1
Ialt indgået i tuberkuloseregistret	76	17	93
Udgået af tuberkuloseregistret ved årets udgang:			
Helbredt	5	1	6
Fraflyttet	1	0	1
Døde af tuberkulose	0	0	0
Døde af anden årsag	4	0	4
Ialt udgået af tuberkuloseregistret	10	1	11
Overført til 1969	66	16	82

Oversigt over tuberkulosepatienter i Thisted amt 31. december 1968

1. Lungetuberkulose, + TB i 1968:	Mænd	Kvinder	Drenge	Piger	Ialt
Expectorat + TB	7	4	0	0	11
Ventrikelskyllevand + TB	1	2	0	1	4
Tilsammen	8	6	0	1	15
2. Lungetuberkulose, abaciller i 1968	28	19	2	2	51
Lungetuberkulose ialt	36	25	2	3	66
3. Anden tuberkulose:					
Pleuritis serosa primaria	0	1	0	0	1
Andre tub. sygdomme	7	8	0	0	15
Tilsammen	7	9	0	0	16
Tuberkulosepatienter ialt	43	34	2	3	82

De 15 nye tilfælde af tuberkulose i åndedrætsorganerne i 1968 fordeles i husstande som følger: 3 af de 15 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 12 husstande med ialt 39 medlemmer, hvoraf 39 er blevet undersøgt.

De 3 nye tilfælde af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne i 1968 fordeles i husstande som følger: 0 af de 3 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 3 husstande med i alt 8 medlemmer, hvoraf 8 er blevet undersøgt.

Oversigt over arbejdet på lungeklinikkerne 1968

Røntgengennemlysninger	4096
Skærm billedfotograferinger	13369
Røntgenfotograferinger	194
Tomograferinger	14
Expektoratundersøgelser til SS	397
Ventrikelskyllevandsundersøgelser	20
BCG-vaccinationer	1150

De henviste patienters læger har fået meddelelse om resultatet af alle undersøgelser, og følgende forholdsregler er blevet anbefalet:

- 67 patienter: indlæggelse på afd. L., Centralsygehuset, Skive.
- 2 patienter: indlæggelse på hospital
- 0 patienter: indlæggelse på børnesanatorium

Sygeplejerskerne har foruden selve klinikarbejdet udført et betydeligt arbejde ude i amtet blandt tuberkuloseramte familier og i familier under observation for tuberkulose og anden sygdom.

Der er aflagt 1648 hjemmebesøg, med 3159 konsultationer.

Til slut vil lungeklinikkerne rette en tak til de praktiserende læger for godt samarbejde. Det er ikke mindst lægernes henvisning af patienter med de mindste mistænkelige symptomer, der giver os mulighed for at finde frem til tilfælde med begyndende lungetuberkulose, cancer eller andre lungelidelser.

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRÅD